

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "

Helyben háshoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kóriratok visszaadásán
 vagy megőrsére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Nemzeti kulturünnep.

Az EMKE jubileuma ünnepe volt az egész magyarságnak. A magyarság ismét tudatára ébredt világtörténelmi hódító hivatásának. Hajdan országokat hódított ez a nemzet a határokon túl; ma a határokon belül kell hódítanunk falvakat, városokat, vármegyéket a magyarságnak. Ha előre nem megyünk, elmaradunk és elveszünk, a mint hogy eddig is óriási tért veszítettünk a nemzetiségekkel szemben. Vissza kell hódítanunk a magyarság számára a földünk mostoha időkben elidegenített embereket millióit, falvak ezreit, hogy ez az ország ne csak nevében, hanem nyelvében is magyar legyen, mert elcsépett közhely bár, de kétségtelen igazság, hogy nyelvében él a nemzet.

Ennek a hódításra szervezkedő magyarságnak volt ünnepe Kolozsvárott Kisasszony napján. Városok és vármegyék versengve ünnepelték az EMKE-t, e hódító előnyomulás erős harcosát; mi itt Nagyváradon és Biharmegyében jobban meg tudjuk érteni bárki másnál, minő szükség van az EMKE-re. (Zárjel közt azonban megjegyezhetjük, hogy ennek dacára

sem Nagyvárad, sem Biharmegye törvényhatóságának egyetlen hivatalos kiküldöttje sem volt Kolozsvárrt, pedig ott volt a jóval távolabb fekvő Sárosmegye főispánja, Gömör és Borsod alispánja, Szeged polgármestere.) Nem véletlen dolog, hogy Erdély püspöke maga helyett a hálaadó szentmise bemutatására éppen Nagyváradról kért helyettesítést Fetser Antal püspök személyében. Nehéz időkben Biharmegye volt Erdély kapuja és Várad a kapukulcsa. Lelkünk minden igaz örömevel ünnepeltünk gondolatban erdélyi testvéreinkkel s örömmel láttuk a magyar érzésnek ezt a nemes fellobogását. Kár, hogy nem láthatta az élők közül az, aki e tűznek első lelkes szítója volt: Bartha Miklós.

Négy beszéd magaslott ki különösen az ünnepi lelkesedésből: Széll Kálmáné, Rákosi Jenőé, Zichy János grófé és Apponyi Alberté.

Mindenik külön-külön is remekmű; együtt azonban az ünnepélynek ékes koronája a négy beszéd, melyek ragyogása hivatva van utat vágni a jövő tevékenység számára.

Ujabb százvezrek a vízvezetékre.

A szakbizottság ülése.

Nagyvárad város vízvezetési szakbizottsága tegnap délután ülést tartott, amelyen fontos, a vízmű jövőjére nagyjelentőségű kérdések kerültek tárgyalásra.

Bordé Ferenc főjegyző elnöklése alatt dr. Medvigy Gábor, dr. Adorján Emil, dr. Bárdos Imre és Altnóder Endre voltak jelen.

A régi és új vízműtelep között szükséges közvetlen telefon összeköttetés, hogy a viztartály állásáról és általában a vízszolgáltatásról a két telep közvetlen érintkezéssé s az új víztelepen szükséges egy vízjelzőóra, amely a magas tartály víz állását mutassa. A szakbizottság ezek berendezését szükségesnek tartja.

A régi vízműtelep eddig a villamos műtől szerezte be az üzemhez szükséges petroszéni szén. Kísérletezések által azonban megállapították, hogy a bár drágább poroszszenével évente 2000 koronát meg lehet takarítani. A mérnöki hivatal javaslatára 120-150 waggon poroszköszén megrendelését határozták el.

A városi mérnöki hivatal jelentése szerint a vízvezetési üzemből a poroszköszén olcsóbb, mint a villamosáram. Mivel az új vízműtelep villamos üzemre van berendezve, a mérnöki hivatal javasolja, hogy a városi villamosmű a vízvezetési üzemből használt villamosáram árát 75 fillérről 6 fillérré szállítsa le. A szakbizott-

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Talizmán.

Írta: Mányiné Prigl Olga.

A leány odalépett az ablakhoz, leengedte a sötétvörös függöny fél szárnyát, — a nap arcába sütött — s aztán visszaült helyére. Szemét nyugodtan emelte az előtte ülő férfira a mint halk, de csaknem parancsoló hangon ejtette ki:

— Folytassa . . .

— Igen, szerettem magát. Hatalmába kerített az a hideg szépsége, a tartózkodása. Szerettem . . . de tudja mindenkinek meg vannak a maga kötelességei, a mit a Gondviselés vagy a végzete eléje szabott. Az én kötelességem, hogy lemondjak magáról, szépségéről, okosságáról. Körülményeim kényszerítettek erre. A maga kötelessége csak, hogy megvessen . . .

Pethő Ákos az utolsó szónál bekapta azt a keskeny, finom szájaszélét s úgy nézett félig csukott szemmel a leányra.

Az felkacagott, hogy kilátszott mind a huzsonnyó'c apró, teher foga.

— Megvessen! — no lássa, én ezt előbb

kitaláltam! — Hát a blazirtság, a mi bennem maguk szerint a leghódítóbb, nem a legnagyobb megvetés-e maguk iránt? Hát hatott-e rána csak egy mézes-mázos szavuk! — Soha!

Pethő Ákos most már beleharapott az ajkába s aztán úgy érezte, hogy csak még jobban tudja szeretni azt a leányt. Mikor olyan, mint egy bosszút lihegő cherub s csak a lángpallos hiányzik a kezéből.

— Lássa, hát kár is volt mondanom, haszontalan szószaporítás . . . Igen, vessen meg, de nem mint barátját. Igérje meg ezt nekem, — kérem . . .

A leány föllállt. Ujjahegyét, mely olyan volt mint a jég, odanyujtva a férfinak csak annyit mondott kurtán:

— Jó éjt . . .

Mikor az aztán kint volt az ajtón, akkor leborult a két karjára és sirt, — sirt a szivéből.

Nem tehetett róla.

Hiszen most az egyszer álmolta volna bele magát a boldogságba, mert szeretete azt a férfit . . . Hát persze, ő is csak olyan leány volt, mint a többi, olyan bolond . . . S Pethő Ákos még megmondja neki a szemébe, hogy nem kell, nem és adja a képmutatót, körülményei

és életviszonyai felhozakodásával, mintha fájna neki róla lemondani.

Pál Ilona keserű mosolyra húzta a száját: dehogy fáj . . .

Aztán dühös lett. A vére forrott. Mint izzó látatolyan keringett ereiben, szeretete volna felperzselni az egész világot, vele együtt. Hogy éreznék kinjárt mind, mind . . .

S nem volt senkije, a ki lázas homlokára tette volna sima, hűvös kezét. A kinek elmondhatta volna azt, a mi úgy gyötöri. Pedig panaszkodni olyan jól esik, megkönnyebbül utána az embernek a szive, lelke.

Csak járkált tovább egyre hevesebb, indulatosabb léptekkel. Azután hirtelen eszébe jutott valami.

A leány babonás. A szerelmes leányok még babonásabbak.

Pál Ilona csak egyben hitt. Családi talizmánjukban.

Félmogyoró nagyságu, csiszolt gyémántú volt az, arany foglalattal. A Pál család valamelyik dédanyja kapta valami királyi hercegről, a ki szerelmes volt belé. A család igen büszke volt erre s mint legföltettebb kincsét hagyta a követ unokáról, unokára. Bűbájos csodát tulaj-

Urak, Hölgyek, Gyermek

Elárusítás: Gyári fióküzletben Kosuth Lajos-utca 5. szám.
 TELEFONSZAM: 834.

részére legkényelmesebb
 viselet a Moskovits

anatómiai czipő.

és a Fő-u. fiókban ideiglenesen szeptember 10-ig Rákóczi-út 5. sz.
 alatt Weiszlovits-házban, Huzella M. üzletével szemben.
 TELEFONSZAM: 687. ■ TELEFONSZAM: 687.

ság átír a villamos-telep felügyelő bizottságához e tárgyban s a leszállítást javasolja.

Ezután a vízvezetési csőhálózat kibővítése iránt tett előterjesztést a mérnöki hivatal. Az új vízvezetési teleptől csak nagy kerülővel jut a kiegyenlítés a magas tartályhoz, miért is az új telepből egyenesen a csövekbe nyomott víz erős lökéseket okoz, ami a csőhálózatban a tömitéseket lazítja. Ezen akként akar a mérnöki hivatal segíteni, hogy a Velencén építendő új vasbeton hidon át vezet az új telep fővezetékéből egy 200 milliméteres csövet a Bunyitay-ligetnél a régi telep fővezetékébe. Ez mintegy 18,000 koronába kerülne. A másik előterjesztés az, hogy dacára a bő víznek a külső részekben, a volt Pece mentén, a csendőriskolánál, jéggyárnál sokszor nincs víz, mivel a csőhálózat szűk erre, s a sok új építkezés elvonja a vizet a külső periferiáktól. Ezen úgy vél a mérnöki hivatal segíteni, hogy Deák Ferenc-utcától félkörben övezve a város, egészen az új 3. washidig, egy 200 milliméteres főcsövet akar elhelyezni, amely a külső részeket táplálná. Ez 170,000 koronát igényel.

A szakbizottság azonban előbb a szakemberek és a miniszter szakközegét hallgatja meg, mielőtt a kérdésekben határozná.

Tekintettel a mostani bővízszolgáltatásra, a mérnöki hivatal 333 drb locsolócsap elhelyezését javasolja az utcákon, 53,000 korona költséggel.

Dr Adorján Emil feleslegesnek tartja a locsolócsapokat, mert a tűzcsapokból az egész várost lehet locsolni, legfeljebb hosszabb tömlők kellenek. De miért nem használják a már meglévő locsolócsapokat?

Az előterjesztést visszaadták a tanácsnak, hogy a tűzcsapok felhasználásával, locsolócsapok is újból vétessenek használatba.

Az ülés végén dr Adorján Emil felvetette, hogy az új víztelep létesítése óta a vízvezeték

vize megváltozott ízében és színében, nem tiszta, zavaros.

Elnök és Altnöder Edre mérnök szerint azért zavaros a víz, mert az erős lökések a csövek faláról a lerakódásokat beleviszik a vízbe, amely azonban nem ártalmas. Továbbá az új vízmű talaja még laza s ezért nem szűri annyira meg a vizet. Az íz váltózást az okozza, mert az új telepen nagyobb a folyóból a víz beáramlása.

Ezzel véget ért az ülés.

A sztrájk ellen.

A nagyvárad indítvány a kassai kongresszuson.

Az Építőiparosok Országos Szövetsége pénteken és tegnap tartotta kongresszusát Kassán, amelyen az egész országból nagy számmal se-reglettek össze az építőiparosok.

Nagyváradról is többen vettek részt a kongresszuson Sztarill Ferenc elnök vezetése alatt és pedig Marinkovics Sándor, Goldberger Lajos, Hann Lajos, Hódy Sándor és Vasas János.

A programban szerepelt az orsz. szövetség nagyvárad fiókja is, azon indítványával, hogy a szövetség feliratot intézzon a kormányhoz és a képviselőházhoz, az ipartörvény azon részének módosításáért, amely a munkaadók és munkások viszonyát szabályozza.

A napirend hatodik pontja volt a nagyvárad javaslat, melyet Sztarill Ferenc terjesztett a kongresszus elé.

Kifejtette az előadó, hogy a nagyvárad szövetséget az a körülmény indította az akcióra, mert belátták, hogy a munkáskérdést sem a munkaadók, sem pedig a munkások nem tudák megoldani. Sem külön-külön, sem pedig közösen. Egy harmadik tényezőnek: az

államnak kell kősbélni, hogy a kérdést rendezze, mert elsősorban is az államnak az érdeke az, hogy a munkateljesítés az egész vonalon biztosítsák. Egészséges ipari állam csak úgy fejlődhet Magyarországból, ha a munkások cselekvési szabadsága biztosítva lesz s nem lesz alárendelve a munkásvezérek hatalmi tekintélyének.

Ezidőszerint a munkásság reá van kényszerítve arra, hogy igen gyakran lopja az időt. Igen gyakran nem dolgozhat még akkor sem, ha akar. Már pedig ott, ahol a nép, a munkás a napot lopja, ott nincs egészséges ipar, ellenben, ahol dolgozik és ahol szorgalmas, ott fejlődik az ipar.

Szükséges tehát, hogy az állam lépjen közbe és az ipartörvény kellő módosításával egyforma kötelezettséget rójon a munkaadóra és munkásra. Ezt célozza a nagyvárad javaslat, amit elfogadásra ajánl. (Zajos helyeslés.)

A kongresszus Vágó Lajos (Kecskemét) hozzászólása után elfogadta a nagyvárad javaslatot s kimondta, hogy annak pártolására akcióba szólítja az összes társszövetségeket s megvalósítása érdekében országos mozgalmat indít.

— A hadügyminiszter lemondása.

Aerenthal külügyminiszter ma délelőtt 10 órakor meglátogatta Schönaich hadügyminisztert, a ki fél 11 órakor Schönbrunnba hajtatott. A hadügyminiszter 11 órakor kihallgatáson jelent meg a király előtt és beadta lemondását. A király a lemondást elfogadta, de megkérte Schönaichot, hogy az északmagyarországi hadgyakorlatok befejeztéig maradjon meg állásában. Az új hadügyminiszter kinevezése csak a hadgyakorlatok után történik meg.

donítottak neki, s a hagyomány a misztikus regék egész csoportját fűzte hozzá.

Evek hosszú során a nagynevű Pál család tönkre jutott, — a talizmán sem bírta őket megóvni attól, — a férfi-ág kihalt, leányágon Ilona az utolsó. Az ő birtokában volt a kő, a szép Pál leányoknak századokon át menaszsonyi éke.

Ilona elővette s beszélni kezdett hozzá, úgy, a hogy anyjától, nagyanyjától tanulta:

— Szép gyémánt, annyi boldogság, annyi bánat tanuja, — ki a jövőbe látsz, mondd, lesz-e még én boldog valamikor?

A kő felcsilllogott s csak úgy szórta a sugarat.

— Eh, bolondság, nem igaz . . .

— De tovább! — Van-e valami bánatom neked?

A gyémánt homályos lett, szürke, fénytelen.

— Szeret-e még valaki?

A gyémánt újfént ragyogott.

— Az . . . ?

E szókra úgy fénylett, mintha csak tűz gyúlt volna ki belőle.

— Fog-e valaha mást szeretni?

Abban a percben kipattant kezéből a tű, le a szőnyegre.

Ilona utána hajolt s hogy felakarta venni,

— egy idegesen össze-vissza gyűrt levél akadt a kezébe. Nézte s töprengett rajta. Közepén ketté volt szakítva a különben is kuszált írás, szakgatott mondatok.

Ilona sápadt, majd vörös lett, míg a sorokat átfutotta s csak annyit mondott:

— Gyáva, fél, — de össze tudja törni egy leánynak a szívét . . .

Aztán megbánta, hogy olyan keményen ítél fölötté. Mit is tett volna Akos egyebet. Végre is nem az ő hibája s ha áldozat lesz, csak a családnak áldozata, kinek a jó hírnevét menti meg.

Most jutott csak Ilonának eszébe, amit arról a bizonyos Pethő—Szilassy-féle dologról hallott.

Pethő Akos apja bankhivatalnok volt Szilassyval együtt s nagyon jó barátok.

Egyszer a többi hivatalnokok hiányáról, sikkasztásról kezdtek suttogni, a gyanu az öreg Pethőre irányult. S nyolc-tízezer forint nem kis pénz. Később ismét azt beszéltek, hogy Szilassy, aki különben vagyonos ember, barátja helyett fedezte a hiányt, a család még most is törleszti neki évente. Azonban még mindig nagy összeggel tartoznak. Szilassy követelődzik, egyre nagyobb kamatot kíván s azzal fenyegeti őket, hogy nyilvánosságra hoz mindent.

Azt is tudta Ilona, hogy a gögös Szilassy leány szerelmes Pethő Akosba, őt meg gyűlöli, megfojtaná egy kanál vízbe. Az a gyűrött, tépett levél, mely valószínűleg az Akos zsebéből esett ki, — épen világot vet mindenne.

Szilassy el akarja a lányát vétetni Pethővel. Leány, vagy pénz, — mondja ki kérésselhetlenül.

Vagy elveszed a leányomat, vagy megfizetsz még ma, vagy fölfedezem a dolgot s a világ előtt becsületben megősszült apád nem tudom, hogy hol fogja lehajtani öreg fejét.

— Szegény nyomorult Pethő Akos! — de azért ne hidd, hogy Pál Ilona téged megvessen. Nem! — olyan bolond leány ő is, mint a többi, — szeret, nagyon tud szeretni.

De meg is mutatta. Eladta érte a — talizmánját. Csak megcserélte, mert helyette ő lett talizmán, annak a férfinak a talizmánja.

Az összeg mellé szépen odatette azt a végzetes gyűrött levelet s ő maga azt írta rá:

— Ha csak ez volt az ok? — sajnálom, hogy nem volt több bizalma hozzám.

Reggelizés előtt félpohár

Schmidthauer-féle

Használata valódi áldás gyomorba jásoknak, székszorulásban szenvedőknek.

Igmándi

keserűvíz

Az elrontott gyomort 2-3 óra alatt teljesen rendbe hozza. Kis üveg 40 fill. Nagy üveg 60 fill.

Kapható Nagyvárad és vidékén minden gyógyszerárban és jobb fűszerüzletben.

Hamis aranyak az élesdi járásban.

Az elhagyott lak titka.

Pénzhamisító bíróné.

Titokzatos ügyben nyomozott már hetek óta a nagybárádi csendőrőrmester, Botka Kálmán. A vidéken ugyanis csaknem mindennap jelentettek be hamis aranyat a csendőrőrmesternek, a melynek forgalomba hozóit sehogy sem tudták kézrekeríteni.

A csendőrőrmester erre a falu lakossága között kémekeket helyeztet el, akik rövid pár nap alatt jelentették is az őrmesternek, hogy Felsőpatak községben a Vulkuca Demeter házában, amely állandóan a sötétségnek volt tanúja mióta gazdáját a nagyváradi ügyészség tartják fogva, éjjelenként szokatlan dolgok történnek.

A csendőrőrmester ki is ment a jelzett házhoz és lesbe állott, azonban semmi gyanúsat sem talált. Nem hagyott fel az őrmester a nyomozással, hanem a reá következő éjjel három csendőrt magához véve, erdei utakon kilopódtak az elhagyott házhoz és ott az embermagasságu fűben elrejtőztek. Éjtél előtt az utca ajtaján egy asszony lépett be, aki a lakásba ment és lámpát gyújtott, majd egy kosarat vett elő amiben néhány percig motoszkált.

Most ismét nyílt az utca ajtaja és egy férfi lépett be két nő kíséretében. A társaság roppant el lehetett bizakodva, mert még a legkisebb óvintézkedéseket se tették meg, sőt az ablakot se függönyözték be.

Mikor a társaság együtt volt egy prés formájú gépet vettek elő és zavartalanul gyártották a hamis 20 koronás aranyakat oly formán, hogy ólmot, rezet és alumíniumot olvasztottak össze.

Egy fél óráig zavartalanul gyártották a hamis aranyakat, amikor a csendőrőrmester a konyha ajtót szó nélkül benyomta. Leírhatatlan az a rémület, amely erőt vett a társaságon.

— Adjátok meg magatokat! Szólt az őrmester.

A rémület pár pillanatig tartott csupán, amikor a banda tagjai egymásután ugráltak fel és az ablakon keresztül akartak menekülni.

Az ablakon azonban két villogó csendőrőrszurony nyult be s tette lehetetlenné a menekülést.

Ekkor a társaság egyik tagja a szobában lévő lámpát leütötte és a keletkezett sötétségben egérutat nyerve, kimenekült. A csendőrök utána löttek, a golyók azonban nem találtak.

A társaság többi tagját és pedig Vulkuca Demetert, Butan Mitrutét, Botán Istvánnét, Vulkuca Jánosnét letartóztatták. A szobában 110 darab 20 koronás hamis aranyat találtak, amit a géppel, anyaggal együtt elkoboztak és tegnap beszállították az ügyészségre.

Az elmenekült hamisító kézrekerítése iránt megindult a nyomozás.

Czipő, kalap, harisnya és fehérnemű
legjobban és legolcsóbban

REICHARD áruháza

ezégnél, Fő-utca szerezhető be.
Gymnasium, Reál és Polgári
iskolai **diák sapkák.**

TORNA CZIPŐK.

115

UJDONSÁGOK.

* **Mária nevenapja.** Magasztos ünnepet ül ma, vasárnap a katolikus egyház. A Boldogságos Szűz Máriának, az Isten anyjának névünnepét ünnepli. A templomokban ünnepélyes istentiszteletek lesznek az ünnep alkalmából, a biharmegyei Kőrözstarján és Tóttelek községekben pedig bucsuk lesznek, amelyeken a közeli községekből is nagy számmal vesznek részt a hívek.

* **A püspök Székelyhidon.** Gróf Széchenyi Miklós megyés püspök tegnap kocsin Székelyhidra hajtatott, hol gróf Stubenberg József nagybirtokost, a székelyhidi hitközség kegyutát látogatta meg. Estefelé a püspök visszahajtatott Nagyváradra.

* **Oltáregyleti szentségimádás.** A nagyváradi Oltáregylet tagjai a szentségimádást ma a nagyváradi-olasz plebániatemplomban végzik a szokott sorrend szerint.

* **Bérmálás Debrecenben.** Mint már említettük, Debrecenben nagy ünnepekre készülnek abból az alkalmából, hogy gróf Széchenyi Miklós v. b. t. t., megyés püspök szombaton Debrecenbe utazik, hogy másnap, vasárnap a bérmálás szentségét kiosssa a jelentkezett hívek között. A püspököt, aki szombaton reggel a gyorsvonattal utazik el Nagyváradról, Széchenyi Jenő praelátus kanonok és Mayer Antal pápai tb. káplán, püspöki titkár kísérik Debrecenbe.

* **Választások a jogakadémián.** Ujra viharokat szánt a választás az akadémia körül. Már határozott pártok állanak egymással szemben s a tavalyi állapotokhoz képest annyi a változás, hogy az ifjuság, de főleg az elnökjelöltek nem agítálnak a gentry párt, illetőleg a demokrata-párt nevében. Különben, amennyire az előjelekből következtetni lehet, az idén épp annyi erő és sörpazarlás fog borzasztó lelkesedés és harcias dalok halk dudolása kíséretében végbe menni, mint az elmúlt években. Elnökjelöltekben persze nagy bőség volt. A kisebb és jelentéktlenebb kandidálások után harcba megy a Váry-párt, élén Váry F. Jánossal, akinek erős reményei vannak az olvasóköri elnökségre, mellette Bary Zoltán áll, ki a Segítő Egyletet szeretné elnyerni. Az ellenpárt olvasóköri elnökjelöltje Nádányi Zoltán, kinek pártja akcióban van a győzelem biztosításáért; vele Wallner Jenő jut be a Segítő Egylet elnök-

ségébe. A csöndes Mensa academika elnökségére Papp Jenő pályázik.

* **Bucusi Szentjóbbon.** Lélekemelő, szép ünnep keretében folyt le Kisasszony napján a biharmegyei Szentjobb községben a templombucusi. Ez évben is látogatott volt a szentjóbbi bucsu. Már megelőző nap érkeztek meg a messzebb községekből jövő bucsusok lelkipásztoraik vezetésével s ugyanekkor kezdődött a hívek gyóntatása is. Az ünnepen kora reggeltől kezdve minden órában hallgathattak a hívek szentmisét és járulhattak a szent áldozáshoz. Igazán megható volt a hívek ájtatossága. Volt ott vagy tizezer ember, kik közül ahányan csak tudtak, meggyóntak, megáldoztak. Körülbelül 1100-ra tehető azok száma, akik a szentségekhez járultak. Az ünnepélyes szentmisét Spett Gyula apátkanonok celebrálta 9 órakor teljes segédlettel. A nagymise után a hívek körmenetileg vonultak fel a temetői hegykápolnához, hol Bakator József váradolási-i segéglelkész szent misét mondott, utána pedig Hágen Ferenc kinevezett székelyhidi plebános szép ünnepi beszédben buzdította az egybegyűlt híveket a Boldogságos Szűz tiszteletére, követésére. A körmenetet hálaadás és a szentséggel való áldás fejezte be és a hívek megindultak ájtatos énekekkel ajukon, nagy lelki megnyugvással, kiki falujába. Déliben Molnár János plebános vendégszerető házában gyűlt egybe a környékbeli papság és a tanítói kar ebédre, a melyen több szép beszéd hangzott el. Az ünnepélyen jelen voltak a már említettek kivül: Rozemberszky Gyula micskei kiérd. esperes-plebános, Gahér Mihály széplaki plebános, Brósztel Lajos margitai esperes-plebános, továbbá Papp Gyula, Buzilla Romulus, Lázni Tivadar és Bakos Ede környékbeli gör. kath. lelkészek.

* **József főherceg betegsége.** Kistapolcsányból jelentik, hogy József főherceg állapotában az utolsó napokban határozott javulás észlelhető. József főherceg teljes felgyógyulásáig Kistapolcsányban marad.

* **Nagyvárad társadalma a kecskemétiéért.** Az a nagyszabású mozgalom, melynek élén Hlatky Endre főispán áll és amelynek az a célja, hogy a szerencsétlen kecskeméti nyomorát enyhítsék, szépen halad előre a kitűzött cél felé. A földrengés károsultjai javára nagyszabású hangversenyt fognak rendezni. A hangverseny előkészítése tárgyában hétfőn délután fél 5 órakor a városházán a főispán hivatali helyiségében értekezlet lesz, amelyen a hangverseny részletes programját fogják megállapítani.

* **† Szilágyi Rudolf.** Egy egyszerű falusi papnak a neve van e gyászkeretben. Igénytelen módon élt, akár csak a hívei ott, abban a kis szilágyi megyei faluban, a krónikaíró által ismeretessé lett Ilosván. Alig van 700 ember az egész faluban, annak is a nagyobbik fele más eklézsiához tartozik s ő, mint lelkipásztoruk, ott töltötte közöttük életének legnagyobb részét, 43 esztendő. Első plebánosa volt e hitközségnek, melyet Szaniszló püspök alapított. Szerette a népet, sokat tett érdekében. Egyszer, ezelőtt vagy tiz esztendővel arra gondolt, hogy mégis itt lenne már az ideje jobb paróchia után nézni. Kapott is egy másikat, ahol kétszer annyi jövedelme lett volna. De a hívei annyira ragaszkodtak hozzá, hogy neki estek könnyödni, csak nem fogja ott-

Első! Nagyvárad-i Selejtes Cipőáruházban
mindennemű gyermek-, női- és férficipők **igen olcsó árban**
vásárolhatók!
Belvárosi Takarékpénztár épületében. **Barcs-palota Széchenyi-tér 2. szám.**

hagyni őket, kiket úgy szeretett 34 éven át! És ennyi naiv ragaszkodással szemben nem volt elég ereje otthagyni őket. Lemondott a csatári plébániáról s ottmaradt tovább is Ilosván tegnap bekövetkezett haláláig. Januárban kezdett betegeskedni, azóta jobban lett egy kicsit, de nem volt képes eleget tenni kötelességeinek s azért most állandó kíségetőt küldött mellé a püspök. Talán még oda sem ért kíségető fiatal paptársa, mire — *Szilágyi* Rudolf, Ilosvának első plébánosa életének 74-ik, papságának ötvenedik esztendejében, szeretett hivei körében betejezte földi pályafutását.

* **Temesvár—Debrecen—Nagyvárad—Kassa.** Egy évvel ezelőtt nagyszabású mozgalom indult meg, melynek célja volt Magyarország déli részét megfelelő vasuti összeköttetésbe hozni a felvidékkel. Az összeköttetést egy vasuti vonal szolgálná, melynek kelet felől Nagyvárad volna a főcsatlakozási helye. Azóta ez a nagyjelentő égő terv annyiban haladt előre, hogy a kereskedelmi kamarák egyértelműleg feliratilag járultak a kereskedelmi miniszterhez a cél megvalósítása végett. Az ügy különben stagnál és ugylátszik nem történik a dologban semmi. Most *Debrecen* városa irt fel a kormányhoz a vasut megvalósítása végett. A feliratnak valószínűleg meg lesz az a haszna, hogy a feladásból kiemelik ezt az ügyet és talán-talán meg is kezdik a munkálatokat.

* **Halálozás.** Öv. ifj. *Vidosits* Lászlóné szül. Papp Mária, élete 54. évében, hosszas szenvedés után tegnap délelőtt elhunyt. Temetése holnap, hétfőn délután lesz a Görbe-utca 4. sz. háztól. Az elhunytban ifj. Karger Sándorné szül. *Vidosits* Mária, valamint *Vidosits* Ferenc és *Vidosits* Gusztáv édes anyjukat vesztették el. *Vidosits* Gyula, lapunk munkatársa az elhunytban sógoranját gyászolja.

* **Kik akarnak virilisek lenni?** Nagyvárad város igazoló választmánya holnap, hétfőn, szeptember 11-én délelőtt 10 órától 12 óráig ülést tart, a jövő évi virilisek névjegyzékének összeállítása tárgyában. Akik adójuk kétszeres számítását kívánják, ezen idő alatt jelentkezzenek az igazoló választmány előtt. Tegnapig a következők kérték adójuk kétszeres számítását: *Hlatky* Endre, *Hoványi* Géza, *Adorján* Armin, *Aufricht* Mór, *Mihelty* Lajos, *Harmathy* Károly, *Veiszlovics* Emil, *Veiszlovics* Gyula, *Moskovits* Miksa mérnök, *Rimanóczy* Kálmán, *Rimanóczy* Béla, *Bleyer* Endre, *Friedländer* Samu, *Hoványi* Gyula, *Weimann* Jenő, ifj. *Ullmann* Izidor, *Brüder* Jenő, *Breider* Armin, *Bárdos* Imre, *Kenéz-Kurländer* Ede, *Frankó* Endre, *Huzella* Gyula, *Perczel* Adolf, *Popper* Akos, *Reisinger* József, *Kohn* Dávid, *Salamon* Benedek, *Millye* Gyula, *Kertész* Ferenc, *Löblé* László. — Többen adójuk helyesbítése végett szólaltak fel.

* **Uj segédjegyzői állások.** A belügyminiszter tegnap leiratilag tudatta a vármegyével, hogy a szombatsági körjegyzőségben rendszeresítendő segédjegyzői állás javadalmazásához 400, a lunkaihoz 1000, a szentjobbihoz 840, a derecskeihez 1000, a fugyivásárhelyihez 600 és a gyantáihoz 640 koronával hajlandó hozzájárulni. Egyidejűleg tudatja a miniszter azt is, hogy ha Biharudvarban rendszeresítene a község egy új segédjegyzői állást annak javadalmazásához szintén hajlandó volna 500 koronával hozzájárulni. A leirat értelmében a fenti községek, ha már eddig alkalmaztak segédjegyzőt, úgy annak javadalmazását a község terhére kötelesek beszűntetni.

* **Erőszakos nyugdíjazás.** Megemlékeztünk róla, hogy a belügyminiszter jóváhagyta a vármegyének dr. *Engel* Zsigmond derecskei járási orvos nyugdíjazására vonatkozó határozatát. A miniszter ezen intézkedését dr. *Engel* Zsigmond tegnap meglebbesztette a közigazgatási bírósághoz. A felelősség szerint a nyugdíjazás erőszakos volt, mert az általa bemutatott bizonyítványok szerint nem állhat meg a miniszter, illetve a vármegye azaz állítása, hogy ő munkaképtelen. Kéri az orvos a határozatok megsemmisítését.

* **Amikor nincs fedezet.** Az utóbbi időben is érkeztek be Nagyvárad városához fizetésrendezés, lakbér és külön díjazás iránti kérelmek. Így az új vízműtelep főgépésze 1000 korona külön díjazást kér; a vámszemélyzet fizetésrendezés iránt folyamodott, a városiapidíjasok pedig lakbér megszavazását kérték. A város főszámvevője most jelenti, hogy a kérelmek teljesítésére nincs fedezet; egyedül aapidíjasok által kért lakbér évi 22800 koronát igényelne.

* **Lányi repülőgépe eltört.** A nagykanizsai katonai gyakorlótéren vasárnap délután tervezett felszállást *Lányi* Antal, a jeles nagyváradai magyar aviatikus. A falragaszok hetek óta hirdetik a nagy eseményt, a tribünök belépőjegyei elkelték és *Lányi* valóban sikerrel rendezte próbaprobáit a város határában. Vasárnapi felszállása előtt péntek délután tartotta utolsó motorpróbáját, amely jól sikerült. *Lányi* ekkor megparancsolta montőrjeinek, hogy az aeroplánt ne huzzák ki többet hangárjából és több próbát ne tartsanak vele. A pilóta első montőrje, *Vallion* Ferenc azonban szombat reggel e parancs ellenére kihuzta a gépet hangárjából és megindította motorját. Az aeroplánt földhöz kötő kötélekek hamar elszakadtak, a gép néhány méter magasságra emelkedett, azután egy árokba zuhant, maga alá temetve a montőrt, akinek azonban nem történt komolyabb baja. A gép egyes részei jelentékeny sérülést szenvedtek, a légszavar, a fűtőszervezet és a kormány eltörték, a benzintartály is megsérült. Az egész javítás nyolc-tíz napot fog igénybevenni. Az aeroplánt Budapestre szállították, a vasárnapi felszállás pedig természetesen elmarad.

* **Ujabb koleraesetek Budapesten.** Tegnap a Sziv- és Kis János-utca sarkán *Radvánszky* János 28 éves napszámos kolera-nyanus tünetek között összeesett. *Vékics* Miksa 23 éves villanyszerelő tegnap jött Budapestre, nyugati pályaudvarról átment a keletre, hogy tovább utazzék, de a keleti pályaudvar főbejárataánál kolera-nyanusan megbetegedett. Az újpesti rakparton a Magyar folyam- és tengerhajózási r. t. 652. uszályhajóján *Kreko* Sándorné született *Kapitány* Rozál hajókormányos 42 éves neje kolera-nyanus tünetek között megbetegedett. A tiszt orvos a hajó elköltetését és zár alá helyezését elrendelte. A kolera-nyanus emberek a járványkórházba kerültek. Sajnos, nem fér tehát kétség ahhoz, hogy a kolera melynek mérgét a Duna vizébe oly könnyelműen bocsátották bele, nem lehetett lokálizálni.

* **Járványok a vármegyében.** A megyei főorvos tegnap terjesztette be jelentését az alispáni hivatalhoz az augusztus második felében urakodott járványokról. A jelentés szerint roncsoló toroklob 8 kanyaró 58, vörheny 69, tifusz 16, hőkhurut 61 esetben fordult elő.

* **Névváltoztatás.** *Schwarz* Samu nagyvárad lakos vezetéknévét *Szász* ra; — *Efraer* Ernő és kiskoru *István* fia vezetéknévét *Erdős*-re; — kiskoru *Kabr* Ferenc nagyvárad lakos vezetéknévét *Komlós* ra változtatta.

* **Hivatalos jelentés a kolera-ról.** A belügyminiszter részint az ország megnyugtására az esetleg feltűjt hírekkel szemben, részint a hatóságok miheztartása végett körendeletet intézett minden törvényhatósághoz, köztük Bihar megyéhez is. E rendelet szerint szeptember 5—7 körül kolera-ban meghaltak *Csolka* József, *Bihar* József, akik a *Leiner*-féle enygyárral voltak összeköttesben. Meghaltak még *Gondis* István, *Keiner* Károly, *Riger* Antal, akik a Duna vizéből ittak. Ázsiai kolera-t állapítottak meg még *Molnár* Antalnén is, akit a Duna partján találtak meghalva. Végül *Csipó* Gyula halt meg kolera-ban. A rendeletben ismerteti a miniszter azokat az óvintézkedéseket, amelyeket a kolera elfojtása végett fogantatottak. A rendelet újabb megbetegedést nem jelez.

* **Halálba a gyermekéért.** Rettenetes halállal múlt ki *Pankotán* egy béres asszony. A gyermekét kiragadta a tűzből és maga az önfeláldozó anya lett a tűz áldozata. Szerbán *Anna* pankotai béresasszony kenyérsütéshez készült. Nagycsomó szalmát hordott a konyhába, ahol a tűzhelyen már az ebéd is főtt. Három éves kis leánykája a konyha melletti szobában aludt. Tizenegy óra tájban az asszony kiment a disznókat megétni. Eközben a tűzhelyről egy parázs az összebordott szalma közé esett és azt meggyújtotta. Mire az asszony visszajött, már a konyha és szobaajtó merő láng volt. Rettenetes félelem fogta el, úgy, hogy sokáig dermedten állott, majd mikor magához tért, gyermeke jutott eszébe, kirohant az udvarra, betörte a szoba ablakot és a szobába ugrott. A leányka még mindig aludt. Az anya felkapta és kiadta a duzzába pólyált gyereket a künt levő embereknek. Ő is kilépett az ablakon, hiába figyelmeztették, hogy menjen vissza, mert rászakad az eresz. A szerencsétlen anya nem hallotta a figyelmeztetést és jött. Abban a pillanatban az eresz leszakadt és az önfeláldozó anyát maga alá temette. Rögtön kihúzták a parázsló zsindelyek közül, mindazonáltal súlyos égési sebeibe 2 óra múlva meghalt. Az önfeláldozó anya rettenetes halála általános nagy részvétet keltett az egész környéken.

* **Szerencsétlen égő pálinkafőzés közben.** *Popovics* János, *Mál* [Fiora és *Modog* János szóvárhegyi illetőségű napszámosok *Stern* Ignác ottani kereskedő udvarán 2 üstben szilva pálinkát főztek. Az egyik üst tulfűtés következtében szétrobbant, s a 3 napszámos embert az üst forró tartalma súlyosan összeégette. Nevezett napszámosokat a biharmegyei köz-kórházba szállították. Sérülésük súlyos, de nem életveszélyes.

* **Csendélet Tenke vidékén.** Hét hónappal ezelőtt történt, hogy L. *Köteles* János tenkei illetőségi földművest sejszecsapásoktól összezúzva találták Tenke község határában. Eszméletlen állapotban beszállították a biharmegyei köz-kórházba, ahol egy pár nap múlva megőrült s átszállították az elmekórházba és így kihallgatni egyáltalában nem lehetett. A tenkei csendőrség megindította akkor a nyomozást, mely azonban nem vezetett pozitív eredményre. Mos, hogy *Köteles* meghalt az

elmekórház igazgatósága értesítette az ügyészséget, mely a hullát valószínűleg felboncoltatja annak megállapítása végett, hogy a fejszecsapásoktól kapott zuzódás és a beállott halál eset közt van-e valami okbeli összefüggés.

* **Felozlatnak egy sereg képviselőtestületet.** A községi iskolák felállításához a képviselőtestületek által kifejtett ellentét, mint már jeleztük, egyes területek felozlatását fogják eredményezni előbb utóbb. Ime már tegnap a béli főszolgabíró három irányú javaslatot tett a törvényhatósághoz. A főszolgabíró *Kislaka, Belsőrvényes* és *Benyefalva* községek képviselőtestületeinek felozlatását javasolta tegnap a törvényhatóságnak.

Nem kell fürdőre menni, akinek gyomorbaja van, mert a drága fürdözést teljesen pótolja egy 3-4 heti kúra az olcsó, valódi **Ferencz József-keserű**vizzel. A mostani idő erre a legalkalmasabb. $\frac{1}{2}$ — egy egész borospohárynyi természetes Ferencz József-keserűvizet naponként éhgyomorral használva, rövid idő alatt teljesen helyreállítja a hiányos emésztést. A Ferencz József-keserűvizet a világ legelső orvosi szaktekintélyei ajánlják. — Kapható gyógyszárakban és fűszerkereskedésekben. A Szétküldési-Igazgatóság Budapestben.

* **Aki a lábát kaszálja le.** *Drille* György jankafalvai földműves pálinkától fölhevült állapotban ment ki a földjére szécát kaszálni. Miután kaszálás közben is vigasztalagta magát a tüzes itallal, a munka nagyon szaporán ment és oly nagy lendületet adott a kaszának, hogy az bal lába fejét úgy lecsapta, mint a három hetes sarjút. Súlyos sérüléssel a biharmegyei kórházba szállították, hol rögtön ápolás alá vették. Az orvosok véleménye szerint sebe 20 napon túl gyógyul.

x **Itt a vadászat!!** Ha élvezettel akar vadászni, úgy fegyverét és patron szükségletét szerezz be szakembertől, mert nem mindegy az, hogy csak puska vagy patron legyen, hanem fontos, hogy az jó és szakértő által legyen készítve, ne hagyjuk magunkat félrevezetni hangzatos hirdetésektől, mert rendszeresen későn bánjuk csak meg, ha ilyeneknek felülünk. **Sauer-féle** fegyverek eredeti gyári árban árjegyzék szerint; továbbá a legelső rendű gyárosok fegyverei csak **LADÁNYI JÓZSEF** puskaművesnél kaphatók eredeti árban. M. kir. löporáruda. Telefon 269. Nagyvárád, Rákóczi-ut.

* **A jogi vizsgák rendszerváltozása.** A jogi oktatás és vele a jogi vizsgák mai rendjének gyökeres reformja küszöbön áll. Balogh államtitkár már az ankét megtartásakor kijelentette, hogy ezt a kérdést tekinti a kultusz-tárca legégetőbb és leggyorsabb megoldást követelő problémájának. Sőt, hogy a reformterv kivitele még gyorsabban történhessen, annak rendeleti uton való életbeléptetésére is felhatalmazása lesz.

Az ügyvédjelölti gyakorlat meghosszabbítására vonatkozó törvényjavaslat már beterjesztett a képviselőházba. Abból rövidesen törvény lesz, amely az ügyvédjelölti gyakorlatot két évvel meghosszabbítja s a gyakorlat megkezdését a doktoratus megszerzésétől teszi függővé. A kiknek tehát jogi vizsgái (szigorlat, államvizsga vagy ügyvédi) vannak hátra, saját érdekében siessenek, mert az új rendszer az egész vonalon a vizsgák anyagának meg-tízszereződését és eddig nem ismert szigorúságot és precizitást hoz majd magával. E tendencia különben már is érezhető, mert a censorok lépten-nyomon fokozódó követelményeket támasztanak a vizsgázóval szemben. Aki tehát csak teheti, fogjon a készüléshöz, amelynek egyedül célravezető: időt, fáradságot és költséget megtakarító gyors és biztos módját. A jogi vizsgák letétele c. munkában (IV. kiadás, negyvenedik ezer) találja leírva. Díjmentesen küldi dr. Dobó, Kolozsvár, Bolyai-utca 3.

Hölgyeim!

Kelim, gobelin és Smyerna ujdonságaimra felhívom figyelmüket. Okvetlen nézék meg. ::

TÁTRAY GUSZTÁV

Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

Elsőrendű káposzta, repce és őszi borsó kapható **Borgida Béla és Tsa** cégénél Nagyvárád. Telefon 974. sz.

Kolosváry Sándor

ékszerész, arany és ezüstműves üzletét

folyó év május 1-én helyezte át míg az építkezés tart Nagyvárád, Rákóczi-ut 5. sz. Veiszlovits házába, az Orsolya zárda templomával szemben. ::

Legszebb

Felöltők

Bluzok és

Ruhaszövetek

FLEGMAN

áruházában, BÉMER-TÉR.

Törlesztéses kölcsön:

Feltételek:

Teljes árfolyam
5.65 annuitás.

LÁSZLÓ ERNŐ

bank és kereskedelmi irodája
Nagyvárád, Lévy-palota,
Exredévi emlék-tér sarok.

Siessünk Radó és Kertész

női divatruházába, Kossuth-utca 2. szám,

ki lettár miatt nagy occasiót rendez, hol a következő cikkek kerülnek olcsón eladásra.

Mosó grenadinok, batistok, selymek, pouplinok, ruhavásznak, francia delainok, ruha diszek és még sok más itt fel nem sorolt cikkek. — Most sok pénzt megtakaríthatunk, ha menyasszonyi kelen-gyénket itt vesszük.

Értesítés.

Van szerencsénk a mélyen tisztelt háztulajdonos urak becses tudomására hozni, hogy **Óváry Lajos kályhás fizletét** átvettük s az eddigi szolid alapon folytatjuk

ÓVÁRY TESTVÉREK

cég alatt.

Kiváló jósaú modern és izléses kályháinkkal, pontos kiszolgálással és becsületes munkával óhajtjuk továbbra is mélyen tisztelt megrendelőink elismerését kinyerni s a boldogult elődünk által szerzett bizalmat továbbra is fentartani. A legdivatosabb és legegyszerűbb ::

cserepkályhák

állandóan raktáron vannak.

Javítási munkák a legrövidebb idő alatt eszközölhetnek. Nagybecsű megrendeléseiket kérve, vagyunk tisztelettel

Óváry Testvérek kályhás iparosok

(Óváry Lajos utódai).

Csengeri-utca 27. szám.

Tudósítás!

Tudatni kívánom az igen tisztelt eddigi megrendelőimmel és az elegáns ruhákat szerető uri közönséggel, hogy **a tavaszi és nyári szöveim**

megérkeztek. Angol és belföldi szövegekben oly nagy választékkal rendelkezem, hogy bármelyik fővárosi céggel felveszem a versenyt, ugyszintén az előállításban is, ami a saját vezetésem alatt történik

Nagybecsű pártfogást kér

FRIEDLÄNDER

angol uri szabó cég

Nagyvárád, Szent János-utca 4. sz.

Mintákkal kívánatra háznál szolgálok.

Telefon 11-41.

Telefon 11-41.

CZAPFALVI JÓZSEF

mázoló, épület és butorfestő

Nagyvárád, Nagy Sándor-utca 11 szám.

Helyi és vidéki telefon szám: 1001.

Elvállalok minden e szakmába vágó munkát u. m.: fa- és márvány utánzat készítését, épület, üzleti, kávéházi és gyógyszerári berendezések és butorok festését, kerti butorok zománcozását és porcellán utánzat. Vidék megrendeléseket a legpontosabban készítek

Tisztelettel
Czapfalvi József.

358

x **Ert. sítés.** Vevő közönségünk nagyobb kényelmére szeptember 1-én Zöldfa utca 40. sz. a. Dr. Munk-házban új detail elárúsító üzletet rendeztünk be. Helybeli fióküzleteink tehát 1. Gyárépületben, Kossuth-utca 5. sz. 2. Olasziban, Bémer-tér és Rákóczi-ut sarok (Bazár-épület.) 3. Zöldfa-utca 40. sz. alatt lesznek, ahol gyártmányaink szigorúan szabott eredeti gyári egységárainkon kerülnek eladásra **Moskovits Farkas és Tsa** cipő és csizmagyár r.-t. Nagyvárad. Telefon 417. sz.

x **WEISZ LAJOS** kereskedelmi- és műszaki irodája lakás és szőnyeg pormentesítő vállalatot létesített, melyhez a világhírű Vacuum Cleaner pormentesítő gépet alkalmazza. A vállalat a jelentkezők sorrendjében kezdi meg működését. Lapunk mai számában közölt hirdetés t. olvasóink figyelmébe ajánljuk.

* **Eladó szőlő és gyümölcszárító kosarak.** A Biharmegyei Gazdasági Egyesületnél fűzveszéből készített szőlő és gyümölcszárító kosarak igen mérsékelt árak mellett kaphatók. Ugyancsak ott beszerezhetők más fajta kosarak, valamint czirok seprők is. Megrendelések az egyesület titkári hivatalához (Nagyvárad, Bunyitay-liget) intézendők.

x **Csillár és fémmáru gyártási telep: Nagyvárad Iroda s raktár Szt. János-u. 1. Bémer-tér 3. Telefon 556.** Készítik a legizlésebb kivitelben modern és stilszerű csillárokat, villamos, gáz vagy petroleumra. Átalakítások s régi csillárok galvanizálása; **villamos motor, világítási** és csengő berendezések a legolcsóbban. Kiváló tisztelettel **STERN ADOLF.** 33

Rimanóczy műbutorgyár.	
::	::
Állandó bútorkiállítás.	
I. rendű tölgy és bükkfa parketta saját gyártmány.	
Saját készítményű modern cserépkályhák állandóan raktáron. Elvállalja kályhák javítását.	
Raktár és iroda: Rákóczi-ut, saját ház.	
::	::
TELEFON: 796.	
Költségvetés díjtalan.	

MULATSÁG.

Legényegyleti kolon. A nagyváradai katolikus legényegylet Teleky-utca 13. számú helyiségében (udvari kereszt épület) táncanfolyamot rendez. A tanfolyam vezetője **Antalfy Antalné** a kiváló tánc és illemtanárnő. Jelentkezhetnek az iparos, kereskedő, vasuti és postai alkalmazott családok házi leányai és azon iparos és kereskedő segédek, kik a egyletnek is tagjai, vagy az egyletbe beiratkoznak. A kolon kezdődik szeptember 17-én és végződik november 20-án. Tanítás: vasárnap, kedd és csütörtökön este 8 től 10 óráig. Kolondij az egész idényre 12 korona.

Háziestély a Legényegyletben. A Katolikus Legényegylet ma, vasárnap este 8 órakor a saját helyiségében háziestélyt rendez. A rendezőség ezutó is meghívja az egyesület ismerőseit és jóbarátait.

Vas és rezubutor		gyári raktári
Székrenyág 3 matraccal 20 korona Sodronybetét 10 korona Rézkarmiss 4 korona Gyermekág 24 koronától feljebb, kapható Kohn Adolf vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca 10 sz. Telefon 636.		

SZINHÁZ.

A színházi bérlők figyelmébe. A színház igazgatósága újból közli, hogy ma, vasárnap és hétfőn délelőtt csak a régi bérlők igényeit elégítheti ki, az új bérlők hétfőn délután 4 órakor, azután kedden és szerdán jelentkezzenek a színházi irodában.

TANÜGY.

Iskolai értesítők.

XIII.

A nagyváradai községi polgári fiu és leány, az elemi fiu és leányiskolák értesítője az 1910-1911. isk. évről. Szerkesztette H. Fekete Péter iskolaszéki jegyző. Kiadta a községi iskolaszék.

Az elmúlt iskolai év igen nagy jelentőségű községi iskoláink történetében, amennyiben a polgári leányiskola 4 osztályból egyszerre 8 osztályúvá fejlődött, a polgári fiúiskola pedig nem bírva helyszüke miatt a további párhuzamosítást, az iskolaszék jónak látta egy új polgári fiúiskola felállítását a széles-utcai elemi iskola épületében s ennek I. és II. osztálya az új iskolai évben meg is nyílik. Az elemi iskolánál pedig nevezetes eseményképen jegyezhető fel, hogy az ingyenes oktatás életbe lépett. Nem kell azért attól félni, hogy ezáltal Nagyvárad városa elviselhetetlen terheket vett volna magára, avagy pénzügyi egyensúlya ezáltal megbillent volna, mert hiszen a vallás- és közoktatásügyi kormány az elmaradt tandíj fejében kárpótlást nyújt a városnak.

Az elmúlt iskolai év nevezetesebb mozzanatai a következők: A növendékek ismereteik bővítése céljából látogatták az Uránia előadásokat, megtekintették a Moskovits cipőgyárat s kirándulást tettek a Püspök-fürdőbe és a révi cseppkőbarlanghoz. A polgári fiúiskola növendékei ezenkívül nagyobb kirándulást tettek a magyar tengerpartra május 22-27 napjain **Molnár Bé** a tanár vezetésével 66-an, kisebb kirándulás volt a szaldobágyi erdőbe május 5-én. A polgári leányiskola növendékei október 7-én meglátogatták a bihari földvárat, február végén a városi kertészeti telepet s 8 ifjúsági előadásban a Szigligeti színházat. Megtekintették a megyeház nagytermében rendezett művészi kiállítást. Legnevezetesebb volt a leányiskola kirándulásai között a május 3-8-ig rendezett fiumei kirándulás 41 résztvevővel. A tanítás eredménye kielégítő volt, amennyiben a fiúiskolában 7, a leányiskolában csak 8 százalék utasítottatott osztályismétlésre.

Az egészségügy nem volt kielégítő, mert egyes iskolákat a fellépett ragályos betegség több ízben be kellett zárni. Sajnos, néhány tanuló áldozatul is esett a járványszerű kórnak. A tanítótestület sem örvendett valami jó egészségnek, mert 7-en szabadságoltattak. Hogy a rendkívül nagy létszám mellett a tanítás ren-

desen folyhatott, jórészt a humánus intézményeknek és jótékony lelkeknek köszönhető. Elsősorban maga a város 2300 korona értékű tankönyvet és kézimunkát osztott ki a szegény sorsu tanulóknak között. A Gyermekbarát Egylet 376 tanuló ruha, 365-öt ebédsegélyben részesített. A Népiroda 55, a Haas Gottlieb-alap 201, az Izraelita Nőegylet 181, a Mária Egylet 2, a Nemzeti Asztaltársaság 1, a Lajos Asztaltársaság 1, a Miskolczy Árpád Asztaltársaság 1, Des Escherolles Kruspér Sándorné 25, özv. Bardón Ferencné 9 szegény tanuló ruházott fel. Levitter Miksa gözmalmi igazgató 4 drb 10 koronás aranyat adott a magyar nyelv tanulásában kiváló előmenetelt tett idegen ajku tanuló részére.

A iskolák feletti felügyeletet a város részéről az iskolaszéki elnökség és tagjain kívül ex offo **Réz Mihály** felügyelő igazgató végezte a nála megszokott buzgalommal és szakavatottsággal. Az állam részéről a kir. tanfelügyelő és segédtanfelügyelő tettek látogatást. A tanév jun. 19-23 napjain zárult, amikor is 680 korona pénzjutalmat és 469 db jutalomkönyvet osztottak ki.

Az elemi fiúiskolába beiratkozott az év elején 1500, kimaradt 210, meghalt 5, s így végén járt 1285. Ebből róm. kath. 327 (25 százalék), gör. kath. 34 (2 százalék), ev. ref. 575 (44 százalék), ág. ev. 31 (2 sz.), gör. kel. 76 (6 sz.), izr. 242 (21 százalék.) Az elemi leányiskolába beiratkozott 1204 növendék; kimaradt 179, meghalt 7 s így év végén maradt 1018. Ebből r. kath. 144 (14 sz.) gör. kath. 35 (3 sz.) ev. ref. 465 (45 sz.), ág. ev. 21 (2 sz.) görög kel. 53 (5 sz.) izr. 300 (21 sz.)

A polgári fiúiskola értesítőjét **Felicides Lajos** igazgató szerkesztette. Az osztályok zsuffiak voltak s így a terem szűk. Ugy a nyilvános, mint a magántanulók száma magas volt. Tanított az igazgatón kívül 10 rendes tanár és 7 hitoktató, az iskolaszék 4248 korona tandíj engedett el a szegénysorsu tanulóknak. Tankönyv és rajzeszközökben 340 korona volt a segély összege. A »Nagyvárad Gyermekbarát Egyesület« 15 pár csizmát adott a szegény tanulóknak s a »Haas-Gottlieb« alapítványból 7 tanuló kapott ruhasegélyt. A tanári könyvtár gyarapodása vétel és ajándékozás útján 10 mű 14 kötetben. Így az iskolai év végén a könyvtár állománya 203 mű 321 kötetben és 150 évfolyam folyóirat; az ifjúsági könyvtáré 485 kötet; a segélyzőkönyvtáré 865 tankönyv. A magántanulóknak a decemberi magánvizsgákra november 10-ig kell a kir. tanfelügyelőséghez címezve az igazgatóhoz beadni a folyamodást. A polgári leányiskola értesítőjét annak idején — miután külön füzetben jelent meg — ismertettük.

Beiratások az iparostanonciskolába

Az iparostanonciskolában a beiratások úgy az egész évi, mint a téli tanfolyamon valamint a pincérek és fodrászok iskolájában folyó évi szeptember 1-10 napjain fognak eszközöltetni mindenkor délelőtt 11-12-ig és délután 4-6-ig. A tanítás az egész évi tanfolyamon szeptember 16-án, a pincér, fodrász szakiskolában okt. 1-én és a téli tanfolyamon december 1-én veszi kezdetét. Tandíj nincs.

A tanulók utólag egyik osztályból a másikba nem iratnak át.

Miniszteri rendeletek értelmében minden tanonc — még ha építő iparosoknál napszámos címen is van alkalmazásban — köteles beiratkozni. Ha a mesterek ily napszámosokat alkalmaznak, azokkal szerződést nem kötnek és azokat iskolába nem járatták, ellenük kihágás miatt az elsőtoku iparhatóságnál a feljelentés megtétele. Ennek alapján figyelmeztetem a mester urakat, hogy tanoncaikat a fent jelzett időben okvetlenül beírassák és illetőleg jelentésük be, még abban az esetben is ha közeli szabadulás, III ik osztály elvégzése vagy bármik ok miatt felmentéshez tartanak igényt.

Beírás a kereskedő-inasiskolába. A beírások e hó 12 étől 20 áig fognak megtörténni, mindig délután 3 órától 5-ig. Az előkészítő osztályba azok az inasok vétetnek föl, kik az elemi iskola IV-ik osztályát sikerrel végezték. A tanonciskola I. osztályába azok léphetnek, kik a közép vagy polgári iskola II-ik osztályáról mutatnak föl bizonyítványt, minden tárgyból legalább elégséges eredménnyel. A II-ik és III-ik osztályba való felvételre az előző tanonciskolai osztály sikeres elvégzése jogosít. Első beíratáskor a tanoncszerződést is be kell mutatni. A beíratáskor fizetendő 20 korona tandíj fejében, az előkészítő és első osztályba járó tanulók után tankönyvhasználatért és tanzerekért 2—2 korona, a második és harmadik osztályba járók után 3—3 korona, 30 fillér az ellenőrző könyvecskéért, 60 fillér könyvtáráj fejében. A tanév megnyitása szeptember 20-án, délután 2 órakor lesz. Aki tehát tanoncot a jelzett határidőig beírni elmulasztja, az elsőfoku iparhatóságnál be fog jelenteni a további szigorú eljárás végett. E helyen figyelmeztetem a tanonctartó főnököket az 1884-iki ipartörvény 17. t.-c. 82. §-ára, amely határozottan kimondja, hogy a tanonc, míg a tanítás ideje tart, köteles iskolába járni. Ennélfogva az iskolai év folyamán bármikor felfogadott tanoncot okvetlenül be kell iratni különben az elsőfoku iparhatóság a mulasztók ellen az igazgatóság bejelentése alapján a törvényes lépéseket szigorúan meg fogja tenni. Arra is felhívom még a főnökök figyelmét, hogy a tanoncaik ellenőrző könyveit a tanítás minden napján a megfelelő rovatban ellenőrzés végett írják alá, mert tanoncaik igazolatlan óramulasztásáért az esetben is felelősek, ha iskolába eltávoztak ugyan az üzletből, az előadás azonban nem voltak jelen. A tanulóknak előadásban való megjelenését napi bejegyzővel tünteti föl az igazgatóság. Egyéb tudnivaló a beírás alkalmával fog a tanonccal közölni. Nagyvárad 1911. szept. 9-én. Dr. Kováts S. János igazgató.

IRODALOM.

Pór Antal halála.

A magyar történetírásnak nagy halottja van Pór Antal esztergomi kanonok, akadémiai rendes tag személyében, ki szept. 8-án Esztergomban 77 éves korában meghalt.

Legjelesebb történetíróink közé tartozott.

Korán fellépett az irodalomban s mindjárt jelentőséget alkotott. Az akadémia már negyvenesztendővel ezelőtt tagjai közé választotta. Legnagyobb kedvvel az Arjónkört kutatta, ő volt Nagy Lajos királyunk életírója.

A szaklapokban megjelent értekezéseinek kívül önálló művei a következők:

Athén Perikles korában (Custius után ford. Pest 1868); I. Frigyes császár viszonya Oroszlán Henrikhez (Buda, 1870); Hellas földirata és hellén államrégiségek (az akadémia által díjazott pályamű, Pest 1871); Szent István király (Házi könyvtár, u. o. 1871); Hunyady János (u. o., Budapest, 1873); Róma története a nyugati birodalom elenyésztéig (u. o. 1873); Aeneas Sylvius II. Pius pápa (u. o. 1880); Rónai Jáci t. pozsonyi prépost (Pozsony, 1885); Erdekes per a XIV. századból (u. o. 1885); Ipolyi Arnold váradai püspök élete és munkái vázlata (Kortársak c. vállalathoz, u. o. 1886); Trencsényi Csák Máté 1260—1321 (a Magyar Tört. E. etrajzok ban. Budapest 1888); Nagy Lajos élete (u. o. 1892); Az Anjou ház története (a Szilágyi S. szerkesztésében megjelenő Magyar nemzet története 3. kötetében, 1895); A karlsteini vár magyar érdekű emlékei (Arch. Ert. 1896); Emlékbeszéd Dankó József lev. tagról (Akad. Emlékbeszéd 1897); Adatok a bolognai és padovai joggyetemen a XIV. században tanult magyarokról (Századok 1897); Pecséttani apróságok (Turul, 1897); Nagy Lajos litván hadjárata (Erdélyi Múzeum, 1899); Zách Felicián bűnpöréről (Akadémiai Értekezések, 1900);

Nagy Lajos király a holicsei érsekség alapítója (Kath. Szemle 1900.)

Az elhunyt hátrahagyott kéziratok s feldolgozatlan történelmi adatai is értékes kincse a magyar tudományoknak.

Pór Antal ifju korában honvéd volt, még pedig piros sipkás s egész Világosig végig küzdött a szabadságharcot.

Tavaly nagy összeggel nevelőintézetet állított, erre hagyta minden vagyonát.

A Vasárnai Ujság szeptember 10-iki száma általános érdeklődést kelt pompás kivitelű képével a nagyszabedű Bruckenthal-képtárról, a romániai királyi családról, a kaposvári Kossuth-szobor és színház felavatásáról, a pozsonyi Petőfi-szoborról, az északmagyarországi hadgyakorlatok színhelyéről, az Ojtozi-szorosról, az újpesti új színházról stb. Szépirodalmi olvasmányok: Koffka Margit regénye, Szemere György novellája. Ady Endre és Haraszthy Lajos versei, Atherton angolból fordított regénye, stb. Egyéb közlemények: az új portugáliai köztársasági elnök arcképe, kép Beöthy Zsolt születésnapjának ünnepéről, cikk ujon felmerült adatok nyomán Napoleon és Goethe találkozásáról, tárcacikk a hétről s a rendes heti rovatok. Irodalom és művészet, sakkjáték, stb.

Az Élet 1911. szeptember 10-iki száma a következő érdekes és változatos tartalommal jelent meg: Irodalmi akciók. Izsóf Alajos. — Séta a Bánattal. Erős Renée. — Szonja. Havadi Barnabás. — Fenséges nyaralás. Tomori Jenő. — Selene. (Regény.) Orbán Dezső. — Hegy és víz között. Hungarus. — Egy anya a rémuralom idején. Paul-Fráter. — Utolsó kihívás. A Te ösvényed. (Költemények.) Harangi László. — Csüörtök ur. (Regény.) Chesterton-Hévy. — Balkáni nász. Sárány István. — Akadémia, kezdő halhatatlanok számára. Janeiro. — Színház. — Mozgó képek. — Szerkesztői üzenetek.

Kimaradt polgáriiskolások. A nagyváradai községi polgári fiúiskolában tegnap fejezték be a beíratást. A polgári első osztályába 235 növendék jelentkezett felvételre, de az iskola vezetősége csak 200 növendéket vett fel az I. A. B. C. D. osztályokba s 35 tanulót azal utasítottak el, hogy egy-egy osztályba csak 50 tanuló járhat. Igazán furcsa és megbotránkoztató eset, hogy a bürokratikus copí kedvéért 35 gyermek elől elzárják az iskolát. A nagyváradai főgimnázium I. osztályában 65—70 növendék tanul s a tanítás eredménye még is minden tekintetben kielégítő. Ha a polgári iskola vezetősége egy-egy osztályba 59 tanulót vett volna fel a tanítási eredmény éppen az lenne, ami így lesz s nem kellene 35 szegény családapának azon törni a fejét, hogy mi módon tanítsa most már gyermekét. A XX. században már szakithatának az efféle bürokratikus felfogással s egy kis jóakarattal mindjárt volna hely az iskolában a 35 benemirt tanulóknak, anélkül, hogy a városnak új osztályt kellene felállítania.

KÖZGAZDASÁG.

Mémló vásárlás a lótenyésztési intézetek részére. A rendőrkapitányi hivatal tudomására juttatja az érdekelteknek, hogy a magyar királyi földmívelésügyi minisztérium által az állami lótenyésztési intézetek részére folyó évi szeptember 20-án a helybeli lóvásártéren mémlóvak vásárlása fog eszközöltetni.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése.

Budapesten

A gabona-tőzsdén tegnap élénk volt az irányzat. Buza iránt elég érdeklődés nyilvánult meg, ugyszintén tengeri és zab is szilárd volt, míg a rozs hanyatlott.

Határidők zárlata:

Áprilisi buza (1912)	— —	12.21
Októberi buza	— —	12.01
Októberi rozs	— —	10.31
Októberi zab	— —	9.45
Májusi tengeri (1912)	— —	8.45

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— —	840.—
Osztrák hitelrészvény	— —	648.—
Jelzálogbank	— —	484.—
Leszámitoló és pénzváltó	— —	572.—
Salgótarjáni kőszén	— —	681.—
Osztrák államvasut részvény	— —	—
Közuti vasut	— —	805.—
Rimamurányi vasmű	— —	688.—
Városi vasut	— —	414.—
Beocsini cement	— —	—

NYILTTÉR.

FOGAK.

Ép gyökerek bennhagyásával művészikivitelben szápadlás nélkül is készít **kitünő hirt** **nevű**

Fogműtermében

Özv. Dr. Deákné

Nagyvárad, Kossuth-u. 2.

Fekete Sással szemben

MÜSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐ BUZIÁSI PHÖNIX ÁSVÁNYVIZ

BAKTERIUM-MENTES

természetes ásványviz.

Üdít-gyógyít. Üdít-gyógyít.

Vese- és hólyagbajoknál, a vesemedence idült hurutjainál, húgykő- és fényképződésnél, a légutak és a kiválasztó szervek hurutos bántalmainál kitünő hatásának bizonyult.

Orvosilag ajánlva. — Főlerakat:

JANKY ANTAL utóda
cégnél Nagyvárad. 203

TÁVIRATOK.

A miniszterek utazása.

Budapest, szeptember 9.

(Saját tudósítónktól.) Héderváry miniszterelnök ma birtokára utazott, honnan hétfőn tér vissza a fővárosba. Zichy János Kolozsvárról szintén birtokára utazott és hétfőn este érkezik Budapestre.

Aki ellene szavaz a pártjának.

Marosvásárhely, szept. 9.

(Saját tudósítónktól.) Kovács Albert, volt Kossuth-párti képviselő, aki jelenleg a párt elnöke a törvényhatósági ülésen ellene szavazott pártjának. A párton esett csorbát úgy akarják kireperálni, hogy népgyűlést tartanak, melyen a katonai javaslatok ellen foglalnak állást és ugyanekkor tárgyalni fogják az elnök eljárását is, melynek lemondás lesz a vége.

Kolera Máramarosszigeten.

Máramarossziget, szept. 9.

(Saját tudósítónktól.) Egy ideutazó ember a vonaton koleragyanus körülmények között megbetegedett és e miatt Huszton feltartóztatták. A beteg meghalt.

Elítélt férjgyilkos.

Debrecen, szept. 9.

(Saját tudósítónktól.) A debreceni törvényszék ma foglalkozott Vincze Mártonné és társai bűnügyével. Vinczené tudvalevőleg a férjét összekötöztette és marólugot itatott vele, aki ennek következtében meghalt. A törvényszék 4 évi fegyházra ítélte az asszonyt.

Flottafejlesztés ékszerekből.

Páris, szept. 9.

A török kormány azért határozta el az ex-szultán ékszereinek eladását, mert azok árából a török flottát akarja fejleszteni.

A sátoraljaujhelyi postatolvaj.

Sátoraljaujhely, szept. 9.

Eisler István főügyész helyettes bejelentette a törvényszéken, hogy a sátoraljaujhelyi pénzeslevéltolvajlással gyanúsított és vizsgálati fogságban levő Kuszka István postaszolga ellen a gyanuok annyira felhalmozódtak, hogy már a vádiratot is elkészíthette.

volna tanácsos. A főbaj az, hogy a beteg tulajdonos sokáig volt eszméletlen kívül. Csodálom, hogy önként nem nélkülözték.

Hollódy egy szemrehányásokkal teli pillantást vetett nejeire, s erre már a büszke nő lesütötte szeméit.

Másnap délelőtt pont 12 órakor a szobaleány belépett a beteg szobájába.

— Nagyszágos asszony kérem — suttogá — ez az ur erővel beküldé névjegyét s hiába mondtam, hogy kisasszonyunk nagy beteg nem tágitott, azt mondta csak menjek, ötöt bizonyura elfogadják. Legalább is a nagyszágos asszonyval óhajt beszélni.

— Mondja meg, hogy most, de a héten sem fogadhatjuk, leányom nagy beteg, jobban létekor értesíteni fogjuk a báró urat.

Bármily halkan ejtettek ki e szavakat, a beteg felült mennyezetes ágyában, szeméi vadul forogtak, arca sötét vörös volt, amidőn magánkívül jósló hangon kiáltá:

— Ha a báró még egyszer betezi a lábát ide, az lesz a halálom!

S ezzel óriás sikoltással párnáira esett vissza s eszméletét veszíté. Szerencsére éppen az orvos lépett be s sikerült a beteget mielőbb ismét eszméletére térítenie.

Mielőtt eltávozott újra szigorú rendeletet adott ki a beteg nyugalmára vonatkozólag — Ellenkező esetben — ugymond — nem állok jót semmiért sem!

Egy hét múlt el e leirt esemény óta. Margit állapota némiképp javult, a veszélyes ájulások elmúltak. Gyenge volt, komor szótlan, de mégis jobban érezte magát. A délután folyamán Hollódyné a szobaleány által magához kéréte a férjét.

— En hivatallak Pista, beszélni óhajtának veled — mondá bágyadtan. Itt van a levél mit a bárónak írtam, olvasd. E szavakkal egy nyílt levelet nyújtott át férjének, melynek tartalma a következő volt:

Igen tisztelt báró ur!

Ezelőtt egy héttel válaszoltam levélileg az ön megtisztelő ajánlatára. Bocsásson meg, hogy oly gyöngye voltam, hogy szegény leánykám akarata ellen, válaszem az ő nevében beleegyezőleg hangzott. Oszintén szölok, engem s férjemet ép annyira megtisztelt, mint amennyire megörvendeztetett nagybecsű ajánlata s így arra számítva, hogy a gyermek is bele nyugszik szülői akaratába, megadtam önnek a beleegyező választ. A szegény gyermek mást szeret s így nem lehet az ön neje. Bocsásson meg nekem,

felejtse el a történeteket, melyekről kívülünk nincs s nem is lesz soha senkinek tudomása!

Tisztelettel

hollódy Hollódy Istvánné.

— Mit szól sz hozzá kérdé mosolyogva férjétől Hollódyné amidőn látta, hogy az sorait elolvasta volt.

— Nagyon jól teszed, hogy reám hallgatsz. Köszönöm jószágod, meglásd a szegény gyermekre mily jó hatással lesz mindez!

S tényleg amióta Margitka szülői eljárásáról tudomás: szerzett, napról napra inkább öszszeszedte magát, erősödött, javult.

Jó étvágya nyugodt kedélye is visszatérőben volt. S a mi a fő nem remegett többé, amint az édesanyját belépni látta, sőt ellenkezőleg olyan benső jó viszony fejlődött közöttük, amilyen még sohasem volt. Leirhatatlan öröme az édes apának, ki mindig fájlalta a neje s leánya közötti hideg feszességet.

Egynehány hét múlva a mosolygó, üde egészséges leánya lett ismét, a sápadt komor betegből, kiállotta betegágát, mert mint tréllánsan mondani szokta:

— Ennek köszönhetem anyuszkáék jószágos beleegyezését, hogy az én szeretett Ferin menyasszonya lehettem.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA

A világhírű

Málnási borviz

a legjobb és legolcsóbb, a legelőkelőbb orvosok által ajánlott természetes savanyú ásványvíz. A málnási borviz üdít, étvágyat gerjeszt és elősegíti az emésztést. Kitűnő hatású hűlés és közsűvénynek valamint elkerülése a járványos betegségeknek. Ezen világhírű gyógyhatású ásványvíz kapható minden üzletben.

Főraktár: **Altmann és Társai**
bor és pálinka kereskedése Nagyvárad, Torna-u.

Telefon 1067.

Literje 24 fillér, 10 üveg megrendelésnél házhoz szállítjuk. Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan eszközöltetnek.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40 gyertyás Wolfram lámpa árája 3.60 kor. 100 gyertyásé 5 kor. 50 fill.

Sima izzólámpa árája 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindezenmü izzólámpa különlegességek, főnyképek és z-lámpák ugyancsak legolcsóbb áron kaphatók.

Csillárok,**ivlámpák**

állandóan nagy választékban kaphatók s a villamos telepen külön néma épített nagy

← csillár-raktárunkat →
megtekintésre ajánljuk.

Állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

10 lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk**villamos világítás**

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítést, átalakítását, javítását, ivlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkákat a legolcsóbb áron mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerező telefonja 55. sz.

81

Egész éjjel ügyeletos szolgálat.

REGÉNYCSARNOK.

BÖSKE

Irtá SARKADI NAGY SÁNDORNÉ

(Folytatás.) 48

Az orvos csodálkozva nézett reá. Uralkodni vágyó gögös szivtelen nő hírében állott, de ilyen keményszivűnek s közönyösnek még sem tartotta őt.

Azonban senki sem gondolta, hogy e hideg köszívű nő mily szívfájdalmakat állott ki gyermeke állapota miatt. Óriás megkönnyebülést érzett jobblétekor.

Minden ridegsége mellett is anyja volt, ki keserü önvédeket érzett most s erősen fejtette magában, hogy ha a báróról nem is mond le, mindent el fog követni bűnének jóvátételére.

Réggel felé megérkezett a másik orvos is. Ez is mint kollégája csendet óriási nyugalmat ajánlott.

— Ne lásson a beteg mást, mint nyugodt vidám arcokat, s csakis megszokott legszűkebb környezetét. Az izgalom újra hosszas önkívületbe ejtheti, mi azonban jelenleg éppen nem

12966/911. III. ker.

Hirdetmény

Nagy-Várad város III-ik kerületére: Váralja, Csillagváros és Hegyváros részekre nézve a III. oszt. kereseti adóra vonatkozó 1911—12. évekre, valamint a bányaadó és nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek adójára vonatkozó 1911. évekre elkészített kiszámítási javaslatokat tartalmazó lajstromok közzététele és az adókievítés körüli eljárás tárgyában.

Az 1911—12. évekre III. oszt. ker. adó alá tartozó haszonhajtó foglalkozásokról szerkesztett és az adókievítő bizottság elé terjesztendő adókiszámítási javaslatokat kitüntető lajstromok 8 napra a városi adóhivatal 27-ik sz. szobájában f. é. szeptember hó 11—18-ig kitétvén, azokat mindenki megtekintheti s az öt vagy másokat illető adójavaslatokra nézve észrevételeit megteheti; ezen észrevételek a fenti határidő alatt írásban a m. kir. pénzügyigazgatásnál, utóbb az adókievítő bizottságnál — melynek tárgyalásai a f. évi szeptember 25-én d. e. 8 órakor és folytatva a városháza bizottsági termében fognak megtartatni, miről az adózók külön értesítés útján tudósíttatnak — terjeszthetők elő.

Az adókievítő bizottság ülései nyilvánosak lévén, ott minden adózó megjelenhetik. (I. 1883. XLIV. t.-cz. 24. §.)

Az adókievítő bizottság a kitűzött sorrend szerint minden egyes községre nézve megvizsgálja az adózók 1911—12. évekre benyújtott bevallását és a kir. pénzügyigazgatóság által készített adókiszámítási javaslatokat s tekintettel az illető adózó vagy mások, vagy pedig a kincstári képviselő által tett észrevételekre s egyéb rendelkezésre álló adatokra, megállapítja minden egyes adókötelesnek adóösszegét azt még az ülés folyama alatt az illető adólajstromba bejegyezteti és ebbeli végzését kihirdeti.

Az adókievítő bizottság végzése kihirdetvén, az érdekelt adóköteles félnek jogában áll az ülés folyama alatt előszóval az írányt nyilatkozni, kívánja-e az ügyet és ha igen, mely indoknál fogva a felszólamlási bizottsághoz felelbeznit.

Hason nyilatkozatra van jogosítva a jelenlevő adókötelesek bármelyike és pedig nemcsak a saját, hanem más adójára nézve is, ha a bizottság által hozott végzés eredményében aránytalanságot vél bebizonyíthatni, akár saját magára, akár másra kivetett adótételre nézve.

A felelbezés indokainak írásban kifejtésére a tárgyalásnál jelenlevő felelbezőnek a kihirdetéstől számítandó 8 napi határidő adatik.

Az az adózó, aki az adókievítő bizottság ülésében akkor, midőn adóügye tárgyalatott jelen nem volt, a bizottság végzése elleni felelbezését az illető ülés folyama alatt megróvott adózók névjegyzékének a bizottság tárgyalásainak helyiségeül szolgáló ház kapujára való kifüggesztésétől számítva 15 nap alatt a pénzügyigazgatásnál adhatja be.

Oly esetben, midőn az adókievítő bizottság a m. kir. pénzügyigazgatóság által javaslatba hozott adótétel felemelését határozta, erről az illető adózót, ha a határozat kihirdetésénél jelen nem lenne, írásbeli végzéssel külön értesíti oly hozzáadással, hogy ha e végzést felelbeznit kívánja, az abbeli felszólamlás írásban a végzés kézbesítésétől számítandó 8 nap alatt az adóügyi előadónál, vagy helyettesénél vérvény mellett benyújtható.

Ellenben azon adózók, kik abban a községben (városban), melynek adólajstromában adójuk kivetett, nem laknak és az ülésben jelen nem voltak, a hozott határozatról írásban értesítettek s felelbezéseiket a végzés vételétől számított 15 nap alatt nyújthatják be a pénzügyigazgatásnál.

A felelbezés a kivetett adónak behajtását nem gátolja, amennyiben azonban a felelbezés tárgyát képező adóösszege, a múlt évre kivetettnél nagyobb, a felelbezés a két összeg közötti különbözötre nézve birtokon belül történhetik.

Az adóköteles fél a felszólamlási bizottságnak határozata ellen szóval vagy írásban panaszt emelhet.

A panasz a felszólamlási bizottság határozatának kézbesítésétől számított 15 nap alatt a kir. pénzügyigazgatásnál adandó be s felette a magyar kir. közigazgatási bíróság határoz.

A panasznak halasztó hatálya nincs (1883. évi XLIV. t.-cz. 34. §.)

Kelt Nagyvárad, 1911. évi szeptember hó 9-én.
Városi adóhivatal.

Értesítés.

Van szerencsem a t. érdeklődő közönség tudomására hozni, hogy

a Magyar Vacuum Cleaner szabadalmazott lakás- és szőnyegpormentesítő vállalatot létesítem és a munkálatokat a jelentkezők orrendjében megkezdem.

WEISZ LAJOS

keresk. és műszaki irodája

Szacs vay-utca 81.

323. Telefon 323.

169

Dajkovits E.

fényirodájában
Sas palota

esküvői felvételek a legdiszesebb elrendezésben,

villany felvételei speciálitása

utólérhetetlen.

A Biharmegyei Gazdák aru és Hitelintézete Rt.

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Befizetett alaptőke: 1.000.000 korona.

Elfogad tavarekbetéteket, ha azok állandók 5¹⁰-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti. Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb kamattal meilitt gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenemű bankszerű beszedésekkel (incassó) olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és arukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyósit házakra és földbirtokokra

161

Részvénykicserélési felhívás!

Az Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi bank és Központi Takarékpénztár r. t. felhívja azon tisztelt részvényeseit, kiknek birtokában **Biharmegyei Kereskedelmi Ipar- és Terményhitelbank részvények vannak**, hogy ezen részvényeket, szelvényekkel együtt, kicserélés végett az Egyesült intézet Teleki-utcai fiókjánál (Teleki-u. 3.) folyó évi szeptember hó 1-től szeptember 20-ig beszoigálatni sziveskedjenek.

Minden 3 darab Biharmegyei Kereskedelmi Ipar- és Terményhitelbank részvény helyett 4 darab Egyesült intézeti részvény fog kiadatni.

A beszoigálatandó részvényekhez jegyzék csatolandó azon nevek felsorolásával, melyekre az új részvényeket kiállítatni óhajtják.

A Központi Takarékpénztár forgalomban lévő régi részvényeinek kicserélése, valamint az Egyesült intézet felemelt új részvénytőkájából jegyzett új kibocsátású részvények kiadása a fent hirdett Biharmegyei Kereskedelmi Ipar- és Terményhitelbank részvények kicserélése után, későbbi időpontban fog megtörténni, miről a tisztelt részvényeseket újabbi hirdetmény útján értesíteni fogjuk.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár részv.-társ.

Bumbera István

papi- és polgári szabó
NAGYVARAD, BÉMER-TÉR.

Ugy a helybeli mint a megyei főtiszte lendő papság szállítója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

10969—911. sz.

Árverési hirdetmény.

Nagyvárad város tulajdonát képező sertésvásártéri italmérő épületnek bérbeadása céljából 1911. szeptember 28-án d. e. 10 órakor a városháza tanács-termében árverés fog tartatni.

A kikiáltási ár 640 korona s az árverési feltételekben körvonalazott egyéb mellékszolgáltatások.

Árverelni szóval, vagy írásban zárt ajánlat útján lehet. Bánatpénzül a kikiáltási ár egynegyed része: vagyis 160 korona teendő le készpénzben, vagy óvadékképes értékpapírokban, a bánatpénz zárt ajánlat esetén ahhoz csatolandó, szóbeli árverelő által pedig az árverési küldöttség elnökének kezéhez fizetendő, illetve teendő le.

Zárt ajánlatok a fent kitett határidőig alulirott kezéhez adhatók be.

Árverelőket tett ajánlatuk azonnal, ellenben Nagyvárad városát csakis az árverés eredménye felett hozandó határozatának jogerőre emelkedésével kötelezi.

Árverelők annak elismeréséül, hogy az árverési feltételeket ismeri és azokat magukra nézve kötelezőknek elfogadják, az árverés megkezdése előtt aláírni, illetve zárt ajánlattevők ezen körülményt az ajánlatban világosan kitenni kötelesek.

Az árverési feltételek alulirott hivatalos helyiségben a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Nagyvárad, 1911. szept. 6.

Komlóssy József,
tanácsnok mint az árverési küldöttség elnöke.

Ki akar szép lenni?

Kevés hölgy van a világon, ki a FÖLDES-féle

MARGIT-CRÈME

arcenkészítőt ne ismerné. A bőr mindennemű tisztálanságát szeplőt, pattanást, miteszert májfoltot, rancokat stb. gyorsan és biztosan eltávolít és az arc ideális, szép és üde lesz. Nemcsak az arcból, hanem a nyak, váll és kéz fehéritésére és szépítésére is legalkalmasabb.

Az összes szépítőszerek között a

Földes-féle Margit-Crème

örvend a legnagyobb kelendőségnek, mert teljesen ártalmatlan és zsirtalan.

Nagy tégely 2 K, kicsi 1 K, minden gyógyszárban és drogériában. Kiváló toilett-cikkek: Margit-hőlgypor (3 színben) 1-20 K, Margit-szappan 70 f., Margit-fogpép 1 K, Margit-arcviz 1 K.

Tessék a záróvédjegyre ügyelni és csakis eredeti készítményt elfogadni, melynek ártalmatlanságáért és kitűnő hatásáért felelősséget vállalok. 252 B

Készíti és postán küldi:

FÖLDES KELEMEN gyógyszerész **ARADON.**

Kapható Nagyváradon: Bleyer József, Csanda Ernő, Farkas István, Grosz Sándor, Hering Sándor, Irgalmasok, Hegedűs S., Leszner Alfréd, Molnár Lajos, Nyíry György, Pohl Jenő, Nagy Kormány Zoltán, Szénásy Ferenc gyógyszertárakban. Ujvárosi drogériában, Vadász Albert drogériában, Berger Sándor illatszerkereskedésében. Nagyszalontán: Berkes Armin, Szabó Emil. Félixfürdőben: Kovács Béla gyógyszertárakban.

Feldstrick Kálmán

könyvkötészete és dobozgyártása

Nagyvárad, Rákóczi-ut Moskovits-ház

A Széchenyi étteremmel szemben.

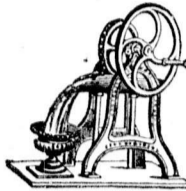
Készít mindennemű a szakmába vágó munkát a legegyszerűbb és a legdiszesebb kivitelben.

Nagyvárad-város, Biharvármegye, Magy. kir. ítélőtábla, a Nagyvárad és vidéki M. kir. Adóhivatalok, M. kir. honvédbadapródiskola és a megyei összes fősztaligabírók és körjegyzők szerződéses szállítója. 231

A világ legjobb, legolcsóbb és legbiztosabb
KÜTSZIVATTYUJA az

„OMEGA” lánckút

mert rendkívül sok vizet ad,
mert kis gyermek kezelheti,
mert soha be nem fagy,
mert soha nem romlik,
mert mindenki felszerelheti.

Kérjen felvilágosítást ingyen és bérmentve.

BÁRDOS és BRACHFELD

Budapest, VI. Gyár-utca 5. 259

TÁTRAY és TSA RT.

Vasöntöde és gépgyár. Nagyvárad, Össi-tér.

Elvállal: Épület és műlakatos munkákat, vízvezeték és csatornázási munkákat, gyárak teljes berendezését, közelműveket.

Gyárt: gazdasági gépeket és ekéket, magánjárókat és cementipari gépeket.

Biharvármegye legnagyobb gépjavitó műhelye.

Műszaki gépészmérnöki iroda.

Építők figyelmébe.

60—70 darab

tölgyfa oszlop eladó Várad-
Velenca, Szőlős-u. 8. szám.

Központi fűtés

alacsony nyomású gőz és melegvíz fűtések. Szellőző berendezések. Központi melegvízkészítő telepek. Szárító telepek mindenféle czeleokra. Eredeti Meidinger-kályhák. Meidinger töltő, bályozó kályhák és kaloriferek. Folyton-égő (Dauerbrand) kályhák. Legolcsóbb fűtés. A hideg beálltával egyszer kell befűteni és egész télen át ég. A szobákban kellemes meleg.

Eisler és Vértés

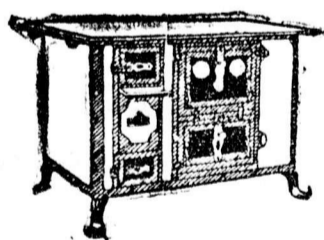
Meidinger-kályhák gyára
Budapest, VI. Andrássy-ut 41. sz.

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszműlakatos ipartelepéhez

NAGYVÁRAD, Percses-utca 9. szám.

Szép, tartós és jól főző

takaréktűzhelyek

és lakatos tömegárak állandó raktáron.

Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Bámulatba ejt mindenkit az „ILLATSZER KIRÁLY” árai!

Körözspart, Lévy-palota.

Figyeljen az árakra.

1 üveg Odol	74 kr.
1 > francia szájviz	25 >
1 > száj szagtalanító	50 >
1 tubus dr Heyder fogcrém	50 >
8 > Thymol	20 >
1 > Stomatin	20 >
1 > tégely Odontin tompaszta	55 >
1 drb Odontin betét	35 >
1 üveg Picavan	98 >
1 üveg Bay Rum	35 >
1 > Jera viollette brillantin	30 >
1 > francia brillantin	15, 22, 36 >
1 > folyékony brillantin	50 >
1 > valódi dió olaj	15 >
1 > > kivonat	75 >
1 drb bajuszkötő	15, 20 35 >

1 üveg Kerpel kézfinomító	88 kr.
1 tégely Margit crém	40 >
1 > Diana crém	65 >
1 drb Dianna szappan	65 >
1 dob Lickner puder	98 >
1 > amerikai porcellán puder	1 frt 20 >
1 üveg amerikai petrol	50 >
1 > Emke hajszesz hajhullás ellen	1 frt >
1 fekete champos	12 >
1 rud rozsa Glycerin szappan	20 >
3 drb francia ibolya szappan	50 >
1 > Kielhauser ibolya glycerin szappan	28 >
1 > Speick szappan	28 >
1 > Windsor szappan	38 >
1 tubus kaloderma	28 >
1 > Beloderma kézfinomító	20 >
1 üvegtégely tejjerém	20 >

1 esomag eredeti Gillette kés	1 frt 85 kr
1 Gillette utánzatu borotva készülőkr	1 > 50 >
1 valódi serte hajkefe	70 >
1 dublé bajuszkéfe	20 >
1 valódi serte ruhakefe	45 >
1 körömkefe	05 >
1 surolókefe óriási	10 >
1 surolókefe kisebb	20 >
12 drb Royal angol cipő crém	96 >
1 drb cipőcrém-kefe kenőkefével	70 >
1 > cipőfényesítő flanel	20 >
1 > Jurigatem Zománc	30 >
1 mtr vörös gumicső	60 >
Egynegyed Ko Brunz watta	85 >

Gummi ágylepedő 6 féle minőség igen olcsón, mindennemű betegápolási cikk legolcsóbban, minden más itt fel nem sorolt pipere és háztartási cikkek legnagyobb választékban, igen olcsón! Saját zsebének ellensége, ha személyesen meg nem győződik az ákról.

Nincs vásárlási kényszer! Illatszerek kimérve a legmodernebb Odeurökben!

ITAZ AMERICAI HŐ HULLÁM.
LEGJOBBAN VÉDEKEZHETÜNK

TARSOLY ÉS
RISZTÓ
FÜRDŐ
KÁDJAIBAN.

Sz: 2 3 4
Kor: 36.- 40.- 48.-

NIGRIN
(Fersolent)
a legjobb cipőkrem
Mindenütt kapható!
A léoni vadászati kiállítás
arany éremmel kitüntetve

2—3 középiskolát végzett fiu
nyomdász tanulónak

: : felvétetik : :

Szent László-nyomda
R.-T.-nál.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbútorasztalos

Nagyvárad, Uri-utca 49. szám.

Elvállal minden szakmájába vágó
munkát, u. m.: matt és fényezett
szobaberendezések, konyhabutorok
készítését és portál munkákat.

Jó és izléses munkaért jótállok.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

192

LANGEN és WOLF motorgyár

Fióktelepe: Nagyvárad, Kossuth-utca 7. sz.

Telefon-interurbán: 10—74.

Eredeti világhírű **OTTO** motorok.

Szakmérnök kiküldetése díjmentes.

Kérje díjtalan árjegyzékeinket.

Benzinmotorok és lokomobilok. Szivógáztelepek. Uti mozgonyok. Ere-
deti **DIESEL** nyersolajmotorok. Teljes cséplőgarnitúrák. Leipzigi
famegmunkálógépek és asztalos műhely berendezések. Teljes malom-
berendezések, gazdasági malmok és takarmánykamrák. Gazdasági gé-
pek. Téglagyári és ipari berendezések.

Jég és hűtőtelepek. Műszaki cikkek.

Állandó géпкиállítás.